

Grunder för beviljande av social rehabilitering

Tjänster för personer i arbetsför ålder och för äldre

Innehåll

Centrala begrepp	2
Sammanfattning	6
1 Definition av servicens innehåll	7
2 Målen med social rehabilitering	7
3 Ordnande av service	8
3.1 Utredning av servicebehovet.....	8
3.2 Klientplan.....	8
3.3 Igångsättande av servicen	9
3.4 Beslutsfattande	9
3.5 Indikatorer för servicen	10
Källor	11
Bilagor.....	11

Centrala begrepp

Lagens syfte (socialvårdslagen 1301/2014, 1 §)

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att

- 1) främja och upprätthålla välfärd och social trygghet,
- 2) minska ojämlikhet och främja delaktighet,
- 3) på lika grunder trygga behövlig, tillräcklig och högklassig socialservice samt andra åtgärder som främjar välfärden,
- 4) främja klientorientering och klientens rätt till god service och gott bemötande inom socialvården,
- 5) förbättra samarbetet mellan välfärdsområdets social- och hälsovård och kommunens olika sektorer samt andra aktörer för att de mål som avses i 1–4 punkten ska nås.

Allmänna principer för att tillgodose servicebehovet (äldreomsorgslagen 980/2012, 13 §)

Välfärdsområdet ska ordna högkvalitativa social- och hälsovårdstjänster för äldre personer i rätt tid och i tillräcklig omfattning med tanke på dessa personers servicebehov.

Tjänsterna ska utföras så att de stöder äldre personers välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga, förmåga att klara sig på egen hand och delaktighet. I syfte att förebygga behovet av annan service ska särskild vikt läggas vid tjänster som främjar äldre personers rehabilitering och vid tjänster i hemmet.

Den handledning som avses i 12 § 3 mom. ska efter behov ingå i alla social- och hälsovårdstjänster som ordnas för äldre personer.

Social rehabilitering (socialvårdslagen 1301/2014, 17 §)

Med social rehabilitering avses intensifierat och målinriktat stöd med hjälp av socialt arbete och social handledning för att förbättra eller upprätthålla social funktionsförmåga och livskompetens, förebygga och minska marginalisering och främja delaktighet. Social rehabilitering är alltid en planmässig och målinriktad process.

Bedömning av servicebehovet (socialvårdslagen 1301/2014, 36 §)

När en anställd hos välfärdsområdets socialvård i sitt arbete har fått kännedom om en person som behöver socialvård, ska den anställda se till att personens behov av brådskande hjälp omedelbart bedöms. Dessutom har personen rätt att få en bedömning av servicebehovet, om det inte är uppenbart onödigt att göra en bedömning.

Bedömningen av servicebehovet ska påbörjas utan dröjsmål och slutföras utan ogrundat dröjsmål. Bedömningen ska påbörjas senast den sjunde vardagen efter det att klienten, en anhörig eller en närstående eller klientens lagliga företrädare har kontaktat den välfärdsområdesmyndighet som ansvarar för socialservicen för att få service, om

- 1) personen är över 75 år,
- 2) personen får vårdbidrag med högsta belopp enligt 9 § 3 mom. 3 punkten i lagen om handikappförmåner [https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070570 - P9\(570/2007\).](https://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070570 - P9(570/2007).)

Bedömningen av hur stort servicebehov ett barn som behöver särskilt stöd har ska inledas senast den sjunde vardagen efter det att ärendet har inletts, och bedömningen ska bli klar senast tre månader från inledningen.

Bedömningen görs i den omfattning som klientens livssituation kräver i samarbete med klienten och vid behov med klientens anhöriga och närstående samt andra aktörer. När bedömningen görs ska det redogöras för klienten vilka hans eller hennes rättigheter och skyldigheter enligt den allmänna lagstiftningen eller speciallagstiftningen är samt för de olika alternativen vid tillhandahållandet av tjänster och deras effekter liksom också för andra omständigheter som är av betydelse för klientens ärende. Redogörelsen ska ges så att klienten tillräckligt väl förstår dess innehåll och betydelse. Vid bedömningen ska klientens självbestämmanderätt respekteras och hans eller hennes önskemål, åsikter och individuella behov beaktas. Särskild vikt ska läggas vid respekten för självbestämmanderätten för barn, unga personer, personer med funktionsnedsättning och personer som behöver särskilt stöd. När äldre personers servicebehov utreds ska dessutom bestämmelserna i äldreomsorgslagen följas. Barnskyddslagen innehåller bestämmelser om utredning av barnskyddsbehovet i samband med bedömning av servicebehovet.

För bedömningen av servicebehovet svarar en sådan yrkesutbildad person inom socialvården enligt 3 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) som är ändamålsenlig för bedömningen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. För bedömningen av servicebehovet hos barn som behöver särskilt stöd och andra personer som behöver särskilt stöd svarar en socialarbetare i tjänsteförhållande.

Klientplan (socialvårdslagen 1301/2014, 39 §)

Bedömningen av servicebehovet ska kompletteras med en klientplan som utarbetas för klienten eller genom en annan motsvarande plan, om det inte är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Planen ska utarbetas tillsammans med klienten med iakttagande av 36 § 4 och 5 mom., om det inte föreligger något uppenbart hinder för detta.

I den omfattning som klientens servicebehov förutsätter ska klientplanen innehålla:

- 1) klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av stödbehovet,
- 2) klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av den service och de åtgärder som behövs,

- 3) en bedömning som görs av den egna kontaktpersonen eller av en annan arbetstagare som ansvarar för klientens service av den socialservice som är nödvändig med hänsyn till klientens hälsa eller utveckling och av när servicen ska börja och dess varaktighet,
- 4) information om hur ofta klienten och den egna kontaktpersonen eller en annan arbetstagare som ansvarar för klientens service ska träffas,
- 5) klientens och arbetstagarens bedömning av klientens styrkor och resurser,
- 6) de mål som ställs upp av klienten och arbetstagaren tillsammans och som socialvården siktar på att uppnå,
- 7) bedömning av klientrelationens längd,
- 8) information om samarbetspartner som deltar i att möta klientens behov och ansvarsfördelningen mellan samarbetsparterna,
- 9) uppgifter om uppföljningen av genomförandet av planen, om uppnåendet av målen och om en omprövning av bedömningen av behoven,
- 10) en redogörelse för hur klientens livssituation samt omvärld och närmiljö påverkar funktionsförmågan,
- 11) klientens förslag till hur tjänsterna ska produceras och tillhandahållas för att på bästa sätt tillgodose klientens behov.

Klientplanen ska justeras vid behov. Planens innehåll ska samordnas med service och stödåtgärder som tillhandahålls av andra förvaltningsområden och som personen behöver. På skyldigheten att utarbeta planen samt på planens innehåll och de delaktiga tillämpas därtill vad som särskilt föreskrivs om det. Trots vad som föreskrivs någon annanstans i lag kan man med klientens samtycke utarbeta en gemensam plan som gäller service och stödtjänster inom socialvården och andra förvaltningsområden och som innehåller de uppgifter som behövs för att utarbeta och använda planen. I fråga om att utarbeta en gemensam plan utan klientens samtycke föreskrivs särskilt.

Om det finns anhöriga eller andra närstående personer som stöder klienten, utarbetas vid behov en särskild plan om stöd för dem.

Egen kontaktperson (socialvårdslagen 1301/2014, 42 §)

En egen kontaktperson ska utses för socialvårdsklienten för den tid klientrelationen pågår. En egen kontaktperson behöver inte utses om det för klienten redan har utsetts en annan arbetstagare som ansvarar för servicen eller om det av någon annan orsak är uppenbart onödigt att utse en egen kontaktperson. Den egna kontaktpersonen har till uppgift att verka i enlighet med klientens behov och intresse. Den egna kontaktpersonen för personer som behöver särskilt stöd ska vara en socialarbetare.

Person som behöver särskilt stöd (socialvårdslagen 1301/2014, 3 §)

Med person och klient som behöver särskilt stöd avses en person som har särskilda svårigheter att söka och få behövliga social- och hälsovårdstjänster på grund av kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, missbruk av berusningsmedel eller annat

beroendebeteende, samtidigt behov av flera stöd eller på grund av någon annan motsvarande orsak och vars stödbehov inte är förknippat med hög ålder.

Lagar som påverkar den sociala rehabiliteringen

Östra Nylands välfärdsområde följer och anpassar den service som tillhandahålls som social rehabilitering så att den ska motsvara gällande lagstiftning. Lagar som påverkar den sociala rehabiliteringen inom tjänster för äldre är:

- Förvaltningslagen (434/2003)
- Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000)
- Socialvårdslagen (1301/2014)
- Lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012)

Social rehabilitering definierades i lag när den år 2015 infördes i lagen om socialservice enligt socialvårdslagen (1301/2014).

Sammanfattning

Social rehabilitering är service enligt socialvårdslagen och baserar sig på en övergripande utredning av klientens funktionsförmåga och rehabiliteringsbehov. Bestämmelser om social rehabilitering ingår i socialvårdslagen (1301/2014, 17 §). Ett förvaltningsbeslut fattas om tillhandahållandet av servicen, och i fråga om omprövning tillämpas förfarandet för begäran om omprövning. I det klientspecifika beslutet fastställs den sociala rehabiliteringens innehåll så att detta ska motsvara klientens behov av stöd. Inom tjänster för äldre ordnas social rehabilitering som gruppverksamhet. Inom tjänsterna för personer i arbetsför ålder genomförs social rehabilitering i form av gruppverksamhet och intensifierat individuellt arbete för dem som deltar i gruppverksamhet.

I detta dokument beskrivs innehållet, målen, hur servicen ordnas, klientavgifterna samt indikatorerna för mätande av servicens verkningsfullhet då det gäller den gruppverksamhet inom social rehabilitering som ordnas genom Östra Nylands välfärdsområde. Den avgörande faktorn är klientens behov av service, och en person med funktionsnedsättning kan få service enligt socialvårdslagen.

1 Definition av servicens innehåll

Social rehabilitering inom Östra Nylands välfärdsområde omfattar följande av THL fastställda kärnelement: planmässighet, utredning av rehabiliteringsbehov och gruppverksamhet samt intensifierat individuellt arbete inom tjänster för personer i arbetsför ålder. Medan den sociala rehabiliteringen pågår genomförs en kontinuerlig bedömning av klientens funktionsförmåga. Servicens innehåll bestäms alltid utifrån klientens behov. I social rehabilitering är aktörskapet av central betydelse, vilket också omfattar stödjande av sociala interaktionsförhållanden och gruppverksamhet.

I genomförandet av gruppverksamheten och i de metoder som används i intensifierat individuellt arbete är det väsentligt att de stöder klienternas individuella mål och delaktighet och smidighet i klienternas vardag. I gruppen kan man utnyttja kamratdiskussioner, funktionella, spelifierade eller kreativa metoder och tillsammans göra besök, utflykter samt andra funktioner som är ändamålsenliga och meningsfulla för klienten. Ens egen kontaktperson, den som fungerar som handledare inom social rehabilitering och socialhandledare kartlägger och planerar innehållet i gruppverksamheten tillsammans med klienten. Vid sidan av gruppverksamhet inom social rehabilitering för personer i arbetsför ålder ingår i servicen socialhandledarens intensifierade individuella arbete, där klientarbetet utförs utifrån klientens individuella behov.

Genom social rehabilitering stärks personens delaktighet, förmåga att klara av vardagens funktioner, interaktionsförhållanden och roller som man har i sin egen omgivning samt förbyggs utslagning. Vid behov samarbetar man med andra aktörer som stöder rehabiliteringen.

2 Målen med social rehabilitering

Målen med social rehabilitering är att förbättra klientens sociala funktionsförmåga och främja delaktighet samt att minska marginalisering (socialvårdslagen 1301/2014, 17 §).

Målet med social rehabilitering är att stärka och upprätthålla klientens fysiska, psykiska, kognitiva och sociala funktionsförmåga. Målet med social rehabilitering är att förebygga behovet av tyngre tjänster. Social rehabilitering har som grepp om arbetet att på ett förebyggande sätt stödja klienter även i utmanande livssituationer.

Social rehabilitering är kraftresursorienterad och delaktighetsfrämjande verksamhet. Utgångspunkten i greppet om arbetet är klientens förmåga att göra saker själv, och arbetet fokuserar på klientens egna styrkor och lösningsmöjligheter. Arbetet är inriktat på att uppnå mål i framtiden och inte bara på att rätta till tidigare och nuvarande problem.

Mål med social rehabilitering i grupp är att stärka de sociala relationerna och öka delaktigheten samt att få kamratstöd genom att dela och utbyta erfarenheter. I gruppverksamhet tar man vara på gemensamma aktiviteter och funktionella metoder. Intensifierat individuellt arbete inom social rehabilitering för personer i arbetsför ålder baserar sig på regelbundna möten med en yrkesutbildad person inom socialbranschen. I fokus står psykosocialt stöd, handledande arbetssätt och stärkande av färdigheter i vardagslivet.

Målet med social rehabilitering är att stärka och stödja klientens övergripande funktionsförmåga och aktörskap. Klientens mål kan till exempel vara att upprätthålla färdigheter i vardagslivet, hantera ett liv utan alkohol och droger, stärka de digitala färdigheterna och upprätthålla sociala relationer.

3 Ordnande av service

3.1 Utredning av servicebehovet

Social rehabilitering inleds på basis av en bedömning av servicebehovet, utifrån vilken den egna kontaktpersonen fattar beslut om social rehabilitering och fastställer mål för den sociala rehabiliteringsperioden.

Social rehabilitering är avsedd särskilt för klienter som ofta har behov av omfattande och genomgripande stöd och handledning. Svårigheter i den vardagliga livskompetensen, svårigheter med att integreras i olika sammanhang och svårigheter med att interagera med andra kan vara ett uttryck för att det finns ett behov av social rehabilitering. En del av klienterna inom social rehabilitering är i behov av särskilt stöd. Klienter inom social rehabilitering behöver ofta flera stödåtgärder samtidigt. Servicen är inte bunden till förmåner, utan definieras alltid av behovet.

Social rehabilitering kan beviljas klienter i följande situationer:

- problemen har hopat sig eller blivit långvariga och åtgärder behövs för att stärka personens sociala funktionsförmåga och delaktighet
- klienten behöver stöd för att klara sig och/eller stöd med livskompetensen
- klienten behöver stöd för att kunna leva utan alkohol och droger
- klienten behöver stöd med att ge sig i väg hemifrån, röra på sig och sköta alldagliga ärenden
- klientens egen önskan och att hen förbinder sig för förändring
- ingen akut kris utan vårdkontakt
- svårigheten att söka sig till tjänsterna, eller risken att falla utanför dem
- behovet av intensifierat stärkande av resurserna

3.2 Klientplan

För klienten görs en bedömning av servicebehovet, som kompletteras med en klientplan. Tillsammans med klienten ska en klientplan utarbetas (socialvårdslagen 1301/2014, 39 §), där man ställer upp mål för den sociala rehabiliteringsperioden och fastställer de metoder som ska användas för att nå dem. Det planmässiga och målinriktade arbetet ska vara flexibelt: målen och metoderna kan preciseras under arbetets gång. (Karjalainen m.fl. 2022, 13.). För klientens process svarar en egen kontaktperson enligt socialvårdslagen.

Klientens egen kontaktperson fungerar som remitterande instans och ansvarar för klientens sociala rehabiliteringsprocess och klientens plan. De handledare som arbetar med social

rehabilitering, socialhandledare och den egna kontaktpersonen samarbetar planmässigt och målinriktat med klienten för att nå målen.

Klientplanen innehåller klientens och den socialvårdsanställdas gemensamma

- bedömning av stödbehovet
- bedömning av de tjänster och åtgärder som behövs
- bedömning av klientens styrkor och resurser
- mål som man tillsammans har fastställt och som man strävar efter att nå med hjälp av social rehabilitering.

Dessutom ska klientplanen innehålla

- den anställdas bedömning av den socialservice som är nödvändig med tanke på klientens hälsa eller utveckling, dess starttidpunkt och längd
- information om hur ofta klienten och den anställda kommer att träffas
- bedömning av klientrelationens längd
- uppgifter om de samarbetspartner inom olika branscher som deltar i arbetet med att svara mot klientens behov och uppgifter om ansvarsfördelningen mellan dem samt uppgifter om uppföljningen av genomförandet av planen, om uppnåendet av målen och om en omprövning av bedömningen av behoven.

3.3 Igångsättande av servicen

Klientens egen kontaktperson kontaktar socialhandledaren inom social rehabilitering eller handledaren och kommer överens om ett studiebesök för klienten. Klienten kan bekanta sig med lokalerna enligt överenskommelse självständigt eller tillsammans med sin egen kontaktperson. Den sociala rehabiliteringen samordnas med andra social-, hälso- och rehabiliteringstjänster som klienten eventuellt behöver samt med klientens övriga stödåtgärder.

När klienten börjar den sociala rehabiliteringen hålls en inledande diskussion för klienten. I diskussionen preciseras målen och man går tillsammans igenom hur de kan främjas under den överenskomna perioden. Diskussionen journalförs och under perioden görs en kontinuerlig utvärdering. Under klientens rehabiliteringsperiod hålls regelbundna etapputvärderingar samt i slutet av perioden en slututvärdering.

3.4 Beslutsfattande

Social rehabilitering beviljas alltid genom ett tidsbestämt beslut, högst i perioder på tre månader.

En etapputvärdering av den sociala rehabiliteringen ska göras med minst tre månaders mellanrum. Under den sociala rehabiliteringsperioden bedöms också andra tjänster som svarar mot klientens behov och som klienten kan ansluta sig till när den sociala rehabiliteringen slutar, till exempel dagverksamhet för äldre och tjänster inom tredje sektorn. Beslut om social rehabilitering kan förnyas i högst två år.

Klientens egen kontaktperson fattar beslut om social rehabilitering och ansvarar för genomförandet av etapputvärderingen och slutbedömningen tillsammans med klienten och den som ordnar den sociala rehabiliteringen.

Service är avgiftsfri för klienten.

3.5 Indikationer för servicen

Den egna kontaktpersonen bedömer tillsammans med klienten hur effektiv den sociala rehabiliteringen har varit för klienten med hjälp av livskvalitetsmätaren EuroHIS-8. Klienten fyller i blanketten för livskvalitetsmätare EuroHIS-8 i början av perioden, i samband med etapputvärderingen och i slutet av perioden.

Källor

Karjalainen Pekka 2022. THL:n alustavat toimintamallien kuvaukset. (THL:s preliminära beskrivningar av verksamhetsmodellerna.) Tulevaisuuden sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit –webinaarin luentomateriaali. (Verkningsfulla verksamhetsmodeller i framtidens sociala arbete – webinariets föreläsningsmaterial.) Tillgänglig digitalt på: [Esimerkki aloitussivusta, iso tunnus \(innokyla.fi\)](#)

Karjalainen Pekka, Liukko Eeva och Muurinen Heidi. 2022. Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalli (THL) (Verksamhetsmodell för social rehabilitering). Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit-pilottivaiheen opas. (Verkningsfulla verksamhetsmodeller i det sociala arbetet – guide för pilotfasen) Tillgänglig digitalt på: [Sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalli \(THL\): Sosiaalityön vaikuttavat toimintamallit -pilottivaiheen opas \(julkari.fi\)](#)

Lagar:

- Socialvårdslagen (1301/2014)
- Lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012)
- Förvaltningslagen (434/2003)

Bilagor

Livskvalitetsmätaren ([Microsoft Word - EuroHIS-8_lomake_130816](#))